

tatis exercitiis quae zelus et amor benè suggerunt; et hæc ratione illos avocabunt à popinis, diversoriis, comessionibus, saltationibus et aliis peccati occasionibus. Unde, dictis diebus sanctè transactis, haud erit difficile eos, per totam hebdomadam, servare insontes.

5. Qui divino applicantur ministerio sapienter facient si dominicis et festivis diebus, paulò maturius quàm caeteri, è lecto surgant; ut nempe antequam se conferant in ecclesiam ad audiendas fidelium confessiones, solitum impendere possint orationi mentali tempus, et suis necessitatibus, priusquam alienis, prospicere sicut ordo caritatis exigit. *A te, inquit sanctus Bernardus Eugenio papae, tua consideratio inchoet, ne frustra extendaris in alia, te neglecto. Quid enim prodest, si universum mundum lucreris, teipsum perdens? Sapiens, sibi sapiens erit, et bibit de fonte putei sui primus ipse.* Qui aliter se gerunt et negligunt quod in isto monito praescribitur, communiter, praedictis diebus, nihil dant considerationi, nihilque praeparationi ad missam; sed, his praetermissis, quà pietate possunt celebrare, quove zelo et fructu hortari fideles! Hinc patet quanti sit momenti praesens monitum. Adverte autem quòd, iisdem diebus, parvae horae non sunt remittendae ad tempus de

«cura commissa est, oves suas agnoscere... verbique divini «praedicatione pascere... Plebani et quicumque paroquiales «vel alias curam animarum habentes ecclesias obtinent, per «se, vel per alios idoneos, si legitime fuerint impediti, die- «bus saltem dominicis et festis solemnibus, plebes sibi com- «missas, pro sua et earum capacitate, pascant salutaribus «verbis: docendo ea quae scire omnibus necessarium est ad «salutem, annuntiandoque eis, cum brevitate et facilitate ser- «monis, vitia quae eos declinare, et virtutes quas sectari «oportet ut poenam aeternam evadere et coelestem gloriam «consequi valeant.»

Hinc Bonacina, theologus moralis minime rigidior, in Tract. de Legibus, disp. 5, sic habet: «Ego arbitror mortaliter pec- «care parochum, si uno continuo mense integro, aut etiam «si duobus, vel tribus mensibus totius anni discontinuis non «concionetur, quia haec videtur materia gravis.» Ita et Pon- «tas, V. Parochus, cas. 1.

quo suprà, p. 385, num. 9, sed dicendae immediatè post orationem mentalem, aliàs ad vesperam usque differantur, et secus quàm par est exinde recitabuntur.

6. Diaconi, subdiaconi et clerici inferiorum ordinum duo in festis diebus habent munia implenda, quorum primum est ut, iuxta praescriptum conciliorum, divinis intersint officiis quà par est modestià, exemplari et angelicà; et quae sui gradùs sunt functiones ibi religiosè obeant, summo id ducentes honori, et pensantes quòd sic tantùm de inferiori gradu potiora capere possunt et mereri; alterum ut catechizandis rudibus ac pueris vacent, in schola ipsis assignata; quod praestare debent maiori quo possunt zelo et affectu, quia munus istud, 1.º Christo Domino est acceptissimum; 2.º animarum salutì planè necessarium; 3.º maximi pro ipsis meriti, testante Ecclesià quòd si fideliter et utiliter impleverint officium suum, habituri sint partem cum ipsis qui verbum Dei benè administraverunt ab initio. (Pontif. in Ordine Lect.).

Pro quolibet mense.

1. Initio mensis, quempiam Sanctorum qui in illo occurrunt tibi in specialem patronum sortire; sub eius tutela te et tua constitue; singulis diebus, manè scilicet et vespere, aliquam ad eum precem dirige pro tuis et aliorum quos intenderis necessitatibus. Vitam eius lege, et in certa quam adnotaveris virtute te illi, per mensem, stude conformare; tandem in festo illius die, praemissà in pervigilio debità praeparatione, ad sacram synaxim, si liceat, in eius honorem accede; gratulare illi de sua gloria et beatitudine, et gratiis Deo actis pro beneficiis seu ei, seu tibi per eum collatis, suppliciter illum ora ut tibi favere pergat, non per mensis cursum tantùm, sed et per totam tuam vitam. Atque haec est multorum piorum praxis, ad instar sancti Francisci Borgiae qui eius auctor perhibetur; et ea omnia quae complectitur satis monstrant eius utilitatem. Eam ergo amplectere; sed novum quovis mense assumendo protectorem, vide ne veterum obliviscaris. Omnium habe indicem, et exemplo

sancti Aloysii Gonsagae horum nomina identidem recites et invoces.

2. Versus finem mensis, statue tibi diem in qua, salutis suae studiosorum exemplo, te speciali modo ad mortem disponas; nam à momento mortis pendet aeternitas, et in hoc totius felicitatis nostrae cardo vertitur, ut benè moriamur. Quod autem hac de causa peragendum tibi est ad sequentia reducitur: 1.º praestitutâ die, subtrahe te, saltem per aliquod tempus, à solitis occupationibus et omnibus superfluis locutionibus, ut tibi et uni necessario vacare possis; 2.º meditatio tua matutina de morte sit eiusque consecrariis, et conscientiam tuam diligenter discutiens, vide quid te angeret et turbaret, si iamiam moriturus esses; et *fac nunc quod tunc facere velles*; 3.º accede ad sacrum poenitentiae tribunal, et confessionem tuam perage velut pro ultima vice, et mox ad Dei iudicium citandus; tum, si concedatur, corpore Dominico, quasi coelesti viatico, agonem tuum munias; 4.º die illo, *sic te in omni facto et cogitatu teneas*, quasi modo cursum tuum consummaturus; 5.º vespertinis horis, siste te coram sanctissimo Sacramento, et ibi de novo omnibus peccatis tuis cum dolore et magna displicentia deploratis, elice actus virtutum qui solent moribundis suggeri, fidei nimirum, spei, caritatis, resignationis divinae voluntati, et acceptationis omnium quae ei placuerint, et in fine, pro te recita preces *Commendationis animae*: eas longè ante exitum suum quotidie recitabat sanctus Vincentius à Paulo. *Si haec scitis, beati eritis si feceritis ea.* (Ioan. XIII, 17).

3. Semel saltem per mensem cum patre tuo spirituali colloquere de animae tuae statu et de tua agendi ratione. *Hoc enim modo fiet*, inquit sanctus Basilius in Re-

1. *Summarium capitulum rationis conscientiae et quaerendorum à reddente*, ex Reg. Soc. Iesu: 1. An vivat contentus iuxta suam vocationem?

2. Quomodo se habeat circa obedientiam, paupertatem, castitatem, aliasque virtutes, et quarum praecipuè studio intensus sit?

3. An sentiat aliquas animi perturbaciones, aut tentatio-

gulis, *ut et quod laude dignum sit confirmetur, et quod minus probandum congruo remedio sanetur.* Neque verò existimes nullo tibi, utpote satis erudito, *opus esse consiliario*; quia, ut ait sanctus Chrysostomus, *solius Dei est nullo opus habere consilio*; et iuxta S. Ioannem Clim. *qui sibi ipsis confidentes ita opinati sunt, miserè seducti sunt. Ne innitaris prudentiae tuae* (Prov. III), *sed consilium semper à sapiente perquire.* (Tob. IV). Nam ut legitur apud sanctum Bernardum, *hoc vult Deus ut homo per hominem doceatur; nec aliter, ex sancto Dorotheo, licet salvari.*

4. Qui ecclesiarum regimini praefecti sunt, debent, quovis saltem mense, sacras renovare species (praecceptum est ut fiat qualibet hebdomada) et examinare statum, tum sacrae aedis, tum eius suppellectilium, an nempe omnia sint, ut par est, munda et ordinata; nam, in collatione primi ex minoribus ordinibus, *fidelissima*

nes molestas; et de facilitate seu difficultate, ac modo eis resistendi; et ad quos affectus vel peccata sit magis propensus et incitatus?

4. Quem experiatur in se zelum animarum?

5. Quomodo spiritualibus rebus sit affectus? De oratione mentali et vocali; an illi vacet, et quem modum in ea teneat?

6. Num in usu rerum spiritualium consolationem et devotionem habeat, an verò contrà desolationem, ariditatem et vagationem animi palliatur; quomodo in eis se gerat?

7. De fructu quem ex communione, confessione, examine particulari et aliis exercitiis spiritualibus percipiat?

8. Num post ultimam rationem conscientiae quam reddidit, maiorem an minorem fructum fecerit; quem animum experiatur ad perfectionem consequendam?

9. Quomodo observet regulam sibi praescriptam, et quae sui sunt officii?

10. De mortificationibus, poenitentis et aliis exercitiis quae faciunt ad spiritus profectum; et in specie de praeparatione ad iniurias et ad alia quae ad Christi crucem pertinent ferenda, atque de eorum desiderio?

11. De sociis, et quomodo ex eorum conversatione proficiat in Domino, et an alicui plus sit familiaris quam aliis?

12. An aversionem animi sentiat ab aliquo, et quomodo sit affectus erga superiores et socios?

horum cura ipsis iniuncta est, et sine gravi culpa eam nequeunt negligere. (Vide sup. p. 383, n.º 7). Et semper memineris huius Ecclesiae moniti ad ostiarios: *Sic agite, quasi reddituri Deo rationem pro iis rebus quae his clavibus recluduntur.*

5. Si in ea, quae manes, dioecesi instituti sunt et vigent coetus illi ecclesiastici, in quibus de pietate, doctrina, moribus, conscientiae casibus, collationes habentur, frequens iis et assiduus adesto; quia nihil aptius et utilius ad fidei et morum quaestiones elucidandas, ad unitatem doctrinae comparandam, ad conformitatem regiminis servandam, ad animorum consensionem fovendam. Ut optatum tamen pariant fructum, oportet, 1.º ut imparatus nullus accedat, sed ut quisque praevidit quae tractanda sunt, et ad ea suum adhibuerit studium; 2.º ut procul amendantur contentiones, aemulationes, clamores, aliive excessus qui in tali circumstantia contingere possunt. Quod ut tu et alii praestetis, cogitate et conveniendi causam, et convenientium qualitates et characterem.

6. Concilia volunt ut *clerici comam et tonsuram, patentibus auribus, habeant congruentes.* Ita concilia Basil., Later. II et IV, etc. Ad morem gerendum tam gravi auctoritati, cura frequenter *renovari coronam tuam (singulis hebdomadibus, aut saltem quindenis, aiunt plures synodi), et capillos tibi resecati circiter quovis bimestri.* Quoad eorum *cultum*, seu componendi modum, eadem concilia iubent ut non *studiosus*, sed *simplex* sit; verba sunt concilii Mediol. I sub sancto Carolo; et quam iure merito iudicare potes, 1.º ex iis quae, iam ab apostolicis temporibus, contra feminas torti et compiti capilli dicta sunt; 2.º ex modo quo Christus Dominus inter homines apparuit, *humilis*, nempe *et modestus*, ait sanctus Bernadus; 3.º ex coronae illius *similitudine* quam clerici *gestant in capite*, quaeque profecto non bene congruit cum *crinibus mundano more ordinatis.* Audi haec, *fili*, et ne dimittas legem matris tuae (Prov. 1) ut huic *conformeris saeculo cui renuntiasti*, aut illis pseudoclericis de quibus sic sanctus Hieronymus (Epist.

ad Eustoch.): *Tales cum videris, sponso magis aestimato quam clericos.*

7. Quatuor anni temporibus recurrentibus, preces et pia opera pro remissione peccatorum proximè commissorum, pro fructuum conservatione, pro Christi ministrorum vocatione et missione, ferventiùs instaure. Haec est enim Ecclesiae mens et voluntas; haec institutionis quatuor temporum motiva, quibus eò promptius ac libentiùs oportet te cedere, quò magis illam piam matrem diligere, et istorum gravitatem ac pondus melius debes percipere.

Pro quolibet anno.

1. *Cum diuturnà experientià compertum sit, ut aiebat S. P. Clemens XI in epist. encyclica, an. 1710, ad retinendam conservandamque sacerdotalis ordinis dignitatem et sanctimoniam, maximopere conducere ut ecclesiastici viri spiritualibus exercitiis aliquando vacent, quibus quidquid sordium de mundano pulvere contractum est commodè detergitur, ecclesiasticus spiritus reparatur, mentis acies ad divinarum rerum contemplationem extollitur, rectè sanctèque vivendi norma vel instituitur vel confirmatur; ideo ne hanc utilitatem tibi propositam praetermittas, sed magna cum alacritate suscipe, et quotannis aut saltem biennio, sex aut octo dies, in pio aliquo secessu dietis exercitiis operam da. Consule te generalem, ab ultima recollectione, confessionem, in qua cogitans in amaritudine animae tuae omnia peccata, omnesque defectus, securius novissima providebis, gaudium in coelo, et tuae conscientiae pacem ac serenitatem paries. Si unde testamentum condas habes, sapienter facies si illud tunc conficias aut confirmes.*

2. *Diem anniversariam regenerationis tuae, conversionis et ad ordines promotionis, habeas solemnem, et celebra eam cultu congruo. Si enim, inquit Micrologus, De eccles. observ. c. 50, quilibet suum natalem, quo ad aeternam mortem natus, observat, quantò magis illum observare debet, quo ad aeternam vitam est regeneratus?*

Sanctus Carolus, in tertio concilio Mediolanensi, sanxit ut sacerdotes, quo die eorum quisque sacerdotio initiatus est, illum etiam quotannis recolant missae sacrificio et precibus. Religioni tibi sit à tam sancto instituto nunquam deviare.

3. Lege quotannis ritus et rubricas, simul et canones ac statuta quae ad te spectant, ut ea semper accuratè valeas custodire, item praecipuos theologiae, seu moralis, seu scholasticae tractatus, qui paulatim excidunt, nisi identidem horum refricetur memoria; praeterea Novum Testamentum integrum, et Vetus saltem biennio. *Divinas Scripturas*, ait sanctus Hieronymus, *saepius lege; imo nunquam de manibus sacra lectio deponatur... Tenenti codicem somnus obrepat, et cadentem faciem pagina sancta suscipiat. O utinam, te è vivis sublato, sic tuum inscribi possit sepulchrum,*

Te, veniente die, te decedente, legebat,
Lex sacra; aeterno, lector, nunc lumine gaudet!

4. Praefige tibi unum particulare et radicale vitium, cui utpote infensissimo tuae perfectionis hosti, bellum per totum annum inferas; nec convertaris donec deficiat. Eodem zelo virtutem huic vitio contrariam exerce; et huc spectet quotidianum examen, de quo supra, pag. 385, n. 9. *Si omni anno unum vitium extirparemus, citò viri perfecti efficeremur.* (De Imit. lib. 1, c. 1, n. 5).

5. Indulgentias quae identidem per annum lucrandae sese offerunt tibi et aliis procurato, eoque diligentius quò his magis indigetis, et maiora sunt vestra erga Deum debita. Tanti boni negligentia non argueret certè magnam fidem, nec magnum zelum. Vide in Tractatu de Indulgentiis D. Collet, vel potiùs D. Bouvier, indulgentias omnibus fidelibus communes, et eas quae certis rebus, puta coronis, crucibus, numismatibus, etc., affixae sunt; hinc intelliges quàm facilè sit huius beneficii fieri saepe participem.

6. Si pastor sis animarum, semel saltem quotannis totam lustra et visita parochiam, vicario tuo aut ludi magistro comite. *Bonus pastor cognoscit omnes oves*

suas, et vocat eas nominatim. Habeas catalogum omnium familiarum in particulari; et pro virili parte scias omnium earum membrorum necessitates, tam spirituales quam temporales; quibus subvenire, eo meliori quo poteris modo, studeas, iisdem permotus sensibus quibus Apostolus, dum dicebat: *Libentissimè impendam et superimpendar ipse pro animabus.*

Pro quolibet tempore.

1. *Memor semper sis vocationis tuae, eoque nomine saepe Deo gratias agas, conerisque maxime vitam, ut ministrum Christi decet, instituere: cum tam multae utilitates ex boni, tot detrimenta ex mali vita sacerdotis proficiantur.* (S. Carolus).

2. *Omnibus diebus vitae tuae in mente habeto Deum; et cave ne aliquando peccato consentias, et praetermittas praecepta Domini Dei tui.*

3. *Quomodo potueris, ita esto misericors. Si multùm tibi fuerit, abundanter tribue; si exiguum, etiam exiguum libenter impertiri stude, quoniam eleemosyna ab omni peccato et à morte liberat.*

4. *Superbiam nunquam in tuo sensu, aut in tuo verbo, dominari permittas; in ipsa enim initium sumpsit omnis perditio.*

5. *Quod ab alio oderis tibi fieri, vide ne tu aliquando alteri facias.*

6. *Omni tempore benedic Deum; et pete ab eo ut vias tuas dirigat, et omnia consilia tua in ipso permaneant.* (Tobias, in admon. ad filium, c. 4).

7. *Quia, ut observant sancti Patres, et constans docet experientia, à minimis incipiunt qui in maxima prouunt: ideo nec parva peccata, nec parva officia unquam negligas; sed semper illa sedulò devota, et haec fideliter imple. Qui timet Deum, ait Scriptura, nihil negligit. Et sanctus Hieronymus: Mens Christo dedita aequè in maioribus et in minoribus intenta est.*

8. *Quotidiana exercitia, et solitas ac ordinarias actiones, etiam naturales, stude semper benè facere: 1.º exemplo Christi, qui bene omnia fecit; 2.º quia his con-*

tinuò recurrentibus, faciliùs et citiùs assequeris perfectionem, et *fies in Deum dives*, si illa rectè feceris; facies autem sic, si in statu gratiae, propter Dei gloriam et debita cum attentione ac fervore perfeceris.

9. *Cùm mundus totus in maligno positus sit*, et longè *faciliùs sit domi latere*, quàm foras se posse sufficienter custodire; ideo cellam tuam dilige, nec ab ea exeat, nisi necessitate compulsus et tui officii implendi causâ. *In cella invenies quod de foris saepius amittes. Dixit quidam: Quoties inter homines fui, minor homo redii.*

10. *Obsecro te et repetens iterumque monebo*, cave imprimis à sexu muliebri, qui (Eccles. vii, 27) *consuetus est daemonum laqueus*; et ut nunquam tibi sit, sicut fuit innumeris, *perdendae vitae et famae causa*, has accipe régulas à sancto Hieronymo olim traditas Nepotiano suo, et ab illis ne latum quidem unguem recede.

Hospitium tuum, aut rarò, aut nunquam mulierum pedes terant. Omnes puellas et virgines Christi, aut aequaliter ignora, aut aequaliter dilige. Ne sub eodem tecto mansites; nec in praeterita castitate confidas. Nec David sancior, nec Salomone potes esse sapientior. Memento semper quòd paradisi colomum de possessione sua mulier eiecerit.

Aegrotanti tibi quilibet sanctus frater assistat, et germana vel mater, aut probatae quaelibet apud omnes fidei. Quòd si huiusmodi non fuerit consanguinatis castimoniaeque personae, multas anus nutrit Ecclesia quae et officium praebent, et beneficium accipiant ministrando, ut infirmitas quoque tua fructum habeat eleemosynae. Scio quosdam convaluisse corpore, et animo aegrotare coepisse. Periculosè tibi ministrat, cuius vultum frequenter attendis.

Si propter officium clericatùs, aut vidua à te visitatur, aut virgo, nunquam domum solus introëas... Solus cum sola absque arbitro vel teste non sedeas... Caveto omnes suspiciones, et quidquid probabiliter fingi potest ne fingatur ante devita.

Crebra minuscula, et sudariola, et fasciolas, et vestes auro applicitas, ac degustatos cibos, blandasque et dulces litterulas sanctus amor non habet, Mel meum, lumen

meum, meum desiderium, omnes delicias et lepores, et risu dignas urbanitates, et caeteras ineptias amatorum in comoediis erubescimus, in saeculi hominibus detestamur; quantò magis in monachis et in clericis, quorum et sacerdotium proposito, et propositum ornatur sacerdotio.

11. In Sacramentorum administratione, si ad te spectet, bonum et fidelem dispensatorem te semper praebere; nec cuiusquam gratiâ, aut metu, aut quâ spe temporalis commodi, ab officio tuo tantillum declines. Ad praecipua quinque capita seriò attende: ad Deum, ut glorificetur; ad Sacramentum, ut ritè perficiatur; ad subiectum, ut sanctificetur; ad astantes, ut piè excitentur; ad ministrum; ut crescat in gratia, utque, dum alios à peccati vinculo solvere intendit, seipsum peccati ligamine et catenâ non constringat.

12. Quidquid temporis à divinis officiis, ab orationis contemplationisque exercitatione, ab ecclesiasticis functionibus, et ab aliis necessariis actionibus vacuum habes, non in otio, nec verò in rerum novarum curiositatibus illud contere; sed, cum in sortem Domini vocatus sis, impende in operibus tuo ordini ac statui congruis. (S. Carol.). Quae sint autem illa discex concilio Lingenensi, anno 1404. *Assiduè et devotè orare, inquit, sicut et lectioni perfectè intendere, sint opera clericorum.*

13. Si in morbum incideris, cave ne simul cum corpore anima aegrotet. Non plùs quàm par est arti medicorum confidas, sed magis divinae voluntati obtempera. *Cùm infirmor, aiebat sanctus Paulus, tunc potens sum... virtus in infirmitate perficitur.* Custodi te à murmuratione, et exhibe te sicut *Dei ministrum in multa patientia.* Valetudine novâ sese confirmante, ad tua implenda officia novos animos concipe. Quae retrò sunt obliviscens, et quasi incipiens ad bravium assequendum, exemplo Apostoli, quotidie contende.

Pro fine vitae.

Si, Deo dante, non praecipiti morte, ut, heu! saepe evenit, abripiaris; sed si contigerit te mentis et rationis

comptem mortem (quamvis saepissime citius quam putatur adveniat) venientem videre, Sacramenta Ecclesiae tempore opportuno postula, et summa cum devotione, astantiumque aedificatione recipe. Ad instar sacrificii Christi pro te in cruce oblato, te totum et tua omnia, in sacrificium boni odoris, sanctissimae Trinitati in aeternum vove, offer, consecra, immola. Variarum virtutum actus, praecipue fidei, spei, caritatis, contritionis, patientiae, divinae voluntati subiectionis, tentationibus renuntiationis, frequenter elicias. Pravae daemonum arte in duos salutis scopulos saepe impellimur et inducimur, scilicet in praesumptionem et desperationem. Per vitam nimis confisi de salute male praesumimus; at in morte nimis abiecti, de salute penè desperamus. Contra hos daemonum suggestus, per vitam cum metu et tremore salutem operare; sed in extremis positus, per infinita Christi merita, in bona salutis spe roboreris et confirmeris. *Ille solum dissidat, inquit S. Bernardus, qui tantum peccare potuit quantum Deus bonus est.*

Felix et omni dignus beatitudine, quem extrema dies invenerit sic militantem. (S. Hieron. Epist. ad Julianum).

Canon.

Qui divinis se manciparunt officiis, studeant haec breviter collecta sedula meditatione perlegere, et memoriae commendare, et, divina adiuvante gratia, iuxta vires adimplere. Vocatione ergo quae vocati sunt, nec ad dextram, nec ad sinistram, declinantes, ambulent; quatenus divinis iussionibus obtemperantes, ad Christum, de cuius sorte esse noscuntur, qui via, veritas et vita est, eo opitulante, pervenire mereantur. Amen. (Conc. Aquisg. ann. 816, l. 1, c. 145).

PARS SEXTA.

MANUALE ORDINANDORUM.

DE ORDINIBUS CONFERENDIS.

Quando episcopus ordinationem facere disposuerit, omnes qui ad sacrum ministerium accedere voluerint, ferè quartà ante ipsam ordinationem, vel quando episcopo videbitur, ad civitatem evocentur. Episcopus autem, sacerdotibus et aliis prudentibus viris peritis divinae legis, ac in ecclesiasticis functionibus exercitatis, sibi ascitis, ordinandorum genus, personam, aetatem, institutionem, mores, doctrinam et fidem diligenter investiget et examinet.

Nullus ad subdiaconatùs ordinem ante vigesimum secundum, ad diaconatùs ante vigesimum tertium, ad presbyteratùs ante vigesimum quintum aetatis suae annum promoveatur. Sciant tamen episcopi non singulos, in ea aetate constitutos, debere ad hos ordines assumi, sed dignos dumtaxat, et quorum probata vita senectus sit. Regulares quoque, nec in minori aetate, nec sine diligenti episcopi examine, ordinentur.

Primà tonsurà non initiuntur, qui sacramentum Confirmationis non susceperint, et fidei rudimenta edocti non fuerint, quique legere et scribere nesciant, et de quibus probabilis coniectura non sit, eos, non saecularis iudicii fugiendi fraude, sed ut Deo fidelem cultum praestent, hoc vitae genus elegisse.